

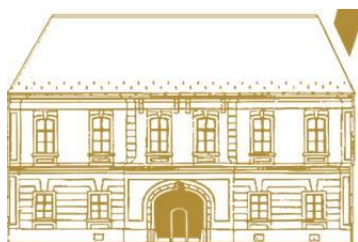
**ÚJ KUTATÁSOK A NEVELÉSTUDOMÁNY ÉS A
NŐTÖRTÉNET KÖRÉBŐL**
című nemzetközi konferencia
**International Conference on
NEW RESEARCH IN EDUCATION AND WOMEN'S
HISTORY**

ABSZTRAKTFÜZET

MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságának Székháza

Veszprém, Vár u. 37

2025. november 6. csütörtök

MTA • VEAB

ISBN 978-615-80806-2-0

A nemzetközi konferencia tudományos és szervezőbizottsága

Prof. Dr. Kéri Katalin

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
MTA VEAB Neveléstudományi Szakbizottság
Nőtörténeti Munkabizottság elnöke

Prof. Dr. Irina Golubeva

University of Maryland Baltimore County
Department of Modern Languages, Linguistics
and Intercultural Communication
Tanárok Európai Egyesületének elnöke

Dr. Sipos Judit

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
MTA VEAB Neveléstudományi Szakbizottság
Interkulturális Pedagógia Munkabizottság elnöke

Dr. Boldizsár Boglárka

Nemzeti Közszerológati Egyetem Nemeskürty István Tanárképző Kar
MTA VEAB Neveléstudományi Szakbizottság
Interkulturális Pedagógia Munkabizottság titkára

Dr. Patyi Gábor

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
MTA VEAB Neveléstudományi Szakbizottság
Neveléstörténeti Munkabizottság elnöke

1. szekció: Nőtörténet

Révészné Pálfi Krisztina

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
palfi.krisztina@uni-sopron.hu

Révész József

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
josefrevesz@gmail.com

Arisztokrata női oktatás egy baronessz nevelésének tükrében

Egy adott társadalomban, mely független a korszaktól, rétegtől, minden esetben kimutatható egy elvárt, standardnak tekinthető kultúra. Ez vonatkozik a viselkedési normákra, az elvárt műveltségre, de szerepet kap benne a későbbi társadalmi pozícióra való felkészülés is. A kutatás célja egy magyar arisztokrata család női tagjának nevelésén keresztül bemutatni, hogy a 19. század nemesi családjainak körében, az otthoni nevelés területén milyen tudást, elsajátítandó ismeretet tartottak fontosnak a leányok számára. A dokumentum tanúsága szerint, a német nyelven íródott tananyag és számonkérés kiter a bibliai ismeretek és történetek, a természettudományos és földrajzi ismeretek körére, melyet kiegészít a magyar nyelvű honismereti - és történelmi fejezet. Ezen felül a dokumentum éppúgy kiter a női házi munkákra (kötés, horgolás) mint a mindennapi kultúra részét képező táncstudásra is. Primer forrásnak tekintjük Festetics Szidónia 1795-ből ránk maradt eredeti vizsgakönyvét, az általa írt zenemű kottáját, valamint a keszthelyi „Festetics” Könyvtár kölcsönzési naplóját. Az eredeti források betekintést nyújtanak a főnemesi családok hölgytagjainak saját társadalmi rétegükben történő érvényesülése szempontjából fontosnak tartott műveltségi területekre és számonkérésük módjára. Egy ilyen jelentős és híresen művelt arisztokrata család, mint a Festeticsek, nagy hatást gyakoroltak mind a környék lakosságára, mind a kapcsolati hálójukhoz tartozó más nemesi családok tagjaira, melyről a könyvtár fennmaradt kölcsönzési naplója tanúskodik. A kutatás szekunder forrásának tekintjük a 19. század jelentősebb, jellemzően hölgyek számára készült heti lapok elemzését. A korabeli, túlnyomó részt férfiak által szerkesztett lapok tartalma, a közzétett írások, versek, elbeszélések, a reklámok és hirdetések, a kor társadalmának nőideálját jelenítették meg.

Kulcsszavak: Nőnevelés, 19. század, arisztokrácia, házi oktatás, társadalmi szerep

Prof. Dr. Kéri Katalin

mb. intézetigazgató, egyetemi tanár – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

keri.katalin@uni-sopron.hu

A nők szerepe az óvodáztatás korai történetében

Az előadásban, mely tisztelgés a 250 éve, 1775-ben született Brunszvik Teréz grófnő alakja és életműve előtt, az kerül bemutatásra, hogy milyen szerep jutott a 18-19. század fordulóján a nőknek a kisgyermekről való intézményesült gondoskodás és nevelés, az óvodaszervezés tekintetében. Brunszvik Terézhez hasonlóan ugyanis számos olyan nő élt a kontinensen, majd hatásukra Amerikában is, akik ezen a területen kiteljesedtek és maradandót alkottak. Abban a korban Európa különböző országaiban kialakult egy új, védelmező, személyes, de mindenekelőtt aktív és hosszú távú jótékonyági forma, amelyet franciául patronage-nak neveztek. A „patronázs” mint tevékenység egyfajta társasági életformának is tűnt, olyannak, amelyben a nők is aktív szerepet tudtak kivívni maguknak. A hagyományosan a magánszférába szorított nők az anya-nevelő szerepének modern értelmezése révén így tulajdonképpen „rehabilitálódtak”. A kora gyermekkori nevelés, a gyermekek támogatása, a menedékházak, az óvodák, majd a bölcsődék szervezése és működtetése, felügyelete új célokat, új lehetőségeket adott számukra. Az előadást megalapozó, egy tágabb vizsgálódás fontos részterületét adó kutatás korabeli egodokumentumok (például Brunszvik és más európai nők levélváltásainak darabjai), újságcikkek, óvodai módszertani könyvek segítségével igyekszik rekonstruálni Louisa Scheppler (1763–1837), Adélaïde Pastoret (1765–1843), Pauline, lippei hercegnő (1769–1820), Émilie Mallett (1794–1856), Marie Pape-Carpentier (1815–1878), Matilde Calandrini (1794–1866), Bertha von Marenholtz-Bülow bárónő (1810–1893), Margaretha Meyer Schurz (1833–1876) és az amerikai Elisabeth Palmer Peabody (1804–1894) tevékenységét, és feltárni kapcsolataik bonyolult hálózatát.

Kulcsszavak: óvodatörténet, Brunszvik Teréz, 18–19. század fordulója, nőtörténet, hatás- és recepciótörténet

Dr. Molnár Csilla

egyetemi docens – Soproni Egyetem FMK Kreatívipari Intézet

molnar.csilla@uni-sopron.hu

Női írószors a századelőn. Erdős Renée munkássága

Erdős Renée az előző századforduló magyar irodalmának egyik legsikeresebb és legvitatottabb alkotója, akinek neve hosszú ideig a „botrányos” és „szenzációhajhász” erotikus regényekkel fonódott össze. Az utóbbi évek újraértékelő kutatásai azonban arra mutatnak rá, hogy életműve jóval összetettebb annál, mintsem pusztán lektűr-irodalomként olvasnánk. Elbeszélései és regényei nemcsak az erotikus tematika bátor és provokatív irodalmi megjelenítése miatt érdemelnek figyelmet, hanem azért is, mert Erdős női szerzőként saját korának társadalmi és kulturális kontextusában a női tapasztalat és szubjektivitás artikulálására tett kísérletet. Előadásomban azt vizsgálom, miként jelenik meg Erdős műveiben a női vágy, a test és a szexualitás kifejezése, és hogyan képes mindezt a korabeli irodalmi kánon férfiuralmú keretei között önálló női hangként megszólaltatni. Erdős nem pusztán ábrázolja, hanem át is éli és belülről közvetíti az emancipáció dilemmáit: alakjai a társadalmi normák és a személyes szabadság közti feszültséget testesítik meg. A női beszéd tabudöntőgető megszólaltatása nála szorosan összekapcsolódik a női identitás önértelmezésével és a saját vágyakhoz való jog hangsúlyozásával. Erdős Renée életműve így újraolvasva nem csupán a századelő „botrányhősnőjeként” értelmezhető, hanem a női irodalom korai, meghatározó alakjaként, aki műveivel hozzájárult ahhoz, hogy a női szubjektum, a vágy és a beszéd a modern magyar irodalom részévé váljon.

Kulcsszavak: női szerző, századelő, irodalmi kánon, emancipáció, női identitás

Dr. Maisch Patrícia

egyetemi adjunktus – Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és
Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet

maischpatricia@gmail.com

Földön és föld felett. Ábrányiné-Katona Clementin tárcakötetének nőtörténeti vizsgálata

Katona Clementina a 19-20. század fordulóján zenekritikusként és publicistaként működött. Saját és álnéven (Vera, Constance, Katona Klementin) írt tárcáiban gyakorta érintette a női szerepeket, foglalkozott a nők helyzetével, mind társadalmi, mind a nevelés-művelődés lehetőségeinek horizontján. Tevékenysége nem csupán szóban, tettekben is megnyilvánult, melyre példaként hozható az az ezer nő aláírásával ellátott memorandum, melyet Wlassics Gyula miniszternek adott át az egyetemi tanulmányok nők előtti megnyitásakor.

Tárcáinak gyűjteménye 1896-ban látott napvilágot. Ezek közül számos írás nőügyekkel foglalkozik. Jelen vizsgálat egy már megkezdett, Katona Clementina életét és munkásságát feltáró folyamatba ágyazódik. Az analízis a tárcák nő(nevelés)történeti dokumentumelemzését, forrásvizsgálatát végzi el, s olyan kérdésekre is keresi a választ, hogy melyek Katona írásainak főbb témái és sarokpontjai, hogyan változott a honleány fogalma a 19. századon átívelően, ehhez kapcsolódóan hogyan értelmezhetők a női szerepváltozások, illetve Katona Clementina publicisztikájában mennyire van jelen az emancipatorikus törekvés és a feminizmus. A kérdéskörök relevanciáját pályakép- és életúttörténeti beágyazás, az anya-lánya viszony feltérképezése és (a házi) neveltetés kérdése is biztosítja, hiszen Katona Clementina annak a Kölcsey Antóniának volt a lánya, akinek neveltetéséről, honleányi szerepelgondolásairól (naplójának vizsgálata által) számos kutatási eredmény áll rendelkezésre (többek között: Katona Csaba, Kucserka Zsófia, Maisch Patrícia, Pogány György). A vizsgálat primer forrása a Földön és föld felett című kiadvány, a szekunder forrásokat a nőnevelés-történeti alap kutatások (Kéri Katalin, Pukánszky Béla, Virág Irén művei) jelentik. A kutatási eredmények előreláthatóan jól illeszkednek az eddigi feltárásokhoz, Katona Clementina egyedi „feminista honleány” álláspontját képviselő írásaihoz, tovább árnyalva a szerző női szerepfelfogással kapcsolatos gondolatait.

Kulcsszavak: nő történet, nőnevelés, női életút, publicisztika, honleány

Németh Andrásné Farkas Gabriella
igazgatóhelyettes – Nyírádi Erzsébet Királyné Általános Iskola
farkasgabriella21@gmail.com

Erzsébet királyné emlékezethelyeinek szerepe az iskolai kultuszápolásban

Ferenc József házastársának, Erzsébetnek (1837-1898) magyarországi kultuszát több szempont mentén vizsgálták már. Kutatásaink arra próbálnak választ keresni, hogy a nevelési, oktatási intézmények milyen szerepben, milyen módon kapcsolódtak a királyné személyéhez, az emlékének megőrzését célzó törekvésekhez a nemzeti emlékezetben. Az iskola belső világának aktív alakításában kitüntetett szerepe van az iskolai hagyományoknak, melynek hatását az iskolai ünnep fogalmán keresztül is megragadhatjuk. Kapitány és Kapitány (2012) az ünnepet az emlékezéssel kapcsolja össze. Az ünnepek emlékezés-technikákként való megközelítésének elemeit Assmann (1992) után a mai ünnepek jelrendszerében is azonosították. Ez az emlékezet kulturális tevékenységgé válik, közvetíti az intézményesített kánont; identitáserősítő és –őrző szerepe van (Keszei, 2011; Takács 2020). Témánk szempontjából különös jelentőséget nyer a tér és ember közötti viszony alakulása: hogyan válhat emlékezethellyé egy hely vagy jelenség, amint a képzet szimbolikus jelentéssel ruházza fel és rituálét kapcsol hozzá (Nora, 1999). Erzsébet halála után a földművelésügyi minisztérium kezdeményezéseként a királyné tiszteletére emlékfákat ültettek, Erzsébet ligeteket és parkokat alakítottak ki. Jelen előadásban bemutatjuk, hogyan kapcsolódtak az emlékőrzés ezen formájához a települések óvodái és iskolái. Az előadás tárgyalja még az emlékszobrok iskolai kultuszápolásban betöltött szerepét, kitér a pedagógusok és intézmények kezdeményezésére létrejött emlékezethelyekre. Külön foglalkozik a királyné nevét viselő intézményekben kialakított emlékezethelyekre. A pedagógus folyóiratok és iskolai értesítők mellett kultusztörténeti, emlékezetpedagógiai forrásként vizsgál ifjúsági- és gyermekkönyveket, folyóiratokat. Kutatásunk a dualizmus idejére, azon belül is a királyné halála utáni két évtizedre fókuszál.

Kulcsszavak: Erzsébet királyné kultusza, emlékezethelyek szerepe, iskolai ünnepélyek, iskola névadója, kollektív emlékezet

Dr. Bóka Zsolt

címzetes mesteroktató, ügyvéd – Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar

boka.zsolt@sze.hu

Dr. Steinberger Sarolta büntetőpere

Az előadás célja az első Budapesten végzett orvosnő, Dr. Steinberger Sarolta (1875–1966) ellen 1937-ben gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége miatt indított büntetőeljárás részletes bemutatása, és a jogi folyamat elemzése az ártatlanság védelmének érvényesülése szempontjából. Az előadás feltárja a per jogi, szakmai és társadalmi aspektusait, és rávilágít, hogyan védte meg a jog Steinberger Saroltát a szakmai hírnevére leselkedő veszélyektől. A kutatás alapját a Budapesti Büntető Törvényszék és az ítélőtábla vonatkozó dokumentumai, az orvosszakértői vélemények – különös tekintettel Dr. Orsós Ferenc szakvéleményére és az Igazságügyi Orvosi Tanács (IOT) állásfoglalására –, valamint a korabeli sajtóbeszámolók képezik. Az elemzés során összehasonlításra kerül az elsőfokú ítélet, a doktornő fellebbezése és a másodfokú bíróság döntése. Az elsőfokú bíróság 1937-ben gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében bűnösnek találta Dr. Steinberger Saroltát, ezer pengő pénzbüntetésre ítélve, melynek végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztette. Az ítélet ellen a védelem és az ügyészség is fellebbezett. A másodfokú eljárás során a bíróság elfogadta a bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványt, és bekérte az IOT véleményét. Az IOT megállapította, hogy a méhen kívüli terhesség korai felismerése nehéz, és Dr. Steinberger Sarolta „a tudomány mai állása szerint” semmilyen hanyagságot vagy mulasztást nem követett el. Az ítélőtábla az IOT szakvéleménye alapján 1938. december 23-án jogerősen kimondta Dr. Steinberger Sarolta ártatlanságát, bűncselekmény hiányában felmentve őt a vádak alól. Az eset példaértékűen szemlélteti, hogyan miként biztosítható a jogi védelem. Az orvosnő küzdelme megmutatta, hogy az ártatlanság védelmének érvényesülése a szakmai hírnév megőrzésében is kulcsfontosságú.

Kulcsszavak: Dr. Steinberger Sarolta, ártatlanság védelme, orvosi műhiba, büntetőeljárás, szülészeti és nőgyógyászat

Dr. habil. Simon István Ágoston
egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
simon.istvan@uni-sopron.hu

Dr. Simonné Kajtár Gabriella
egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
kajtar.gabriella@uni-sopron.hu

A gyógytestnevelés szemléletét formáló egyéniségek múltban és jelenben

A fiatalok egészséges fejlődése, a nem megfelelő egészségi állapotú gyermekekkel való foglalkozás már a XIX. században is kiemelt feladatként jelent meg az orvosok és a neveléssel foglalkozó pedagógusok munkájában. Az intézményesített keretek között folyó, az egészséges fejlődést támogató testedzést, a gyógytestnevelést (gyógytorna/ gyógygimnasztika) a XX. században, 110 éve valósították meg az elhívatott szakemberek. Jelen előadással egy időutazásra hívjuk a hallgatót, amely során bemutatásra kerül a magyarországi gyógytestnevelés kialakításának körülményei, azok a meghatározó személyek, akik nélkül nem valósulhatott volna meg ez, az Európában a mai napig egyedül álló, magas szintű szervezettséggel és megfelelő hatékonysággal megvalósuló iskolai rehabilitáció. Az előadással szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy vannak olyan értékek, amelyek az évszázadok során sem változnak. Ezen értékek közé tartozik a gyermek, az egészség és ezek védelme, fejlődésük sokoldalú támogatása. „A testkultúra célja mindenkor az volt és csak az lehetett: életképes, egészséges és szép generációt nevelni föl.”... „Egészségesnek lenni kötelesség magunkkal és a jövő nemzedékkel szemben” írta 1926-ban a „A női testkultúra új útjai” című könyvében Madzsarné Jászi Alice (1926). Hasonlóan fogalmazott Hodászy is, aki szerint „A gyermeknevelésnek egyik legeszményibb célja a testben és lélekben ép, erős, egészséges nemzedéknek a felnevelése.” (1934)

A XX. század elején az iskolákban bevezetésre kerülő gyógytestnevelés meghatározó eleme volt az iskolai testnevelés tanítás reformjának, amelynek megvalósítói azok az új irányzatokra fogékony, a gyermekek egészséges fejlődését szem előtt tartó, a munkájukat magas színvonalon végző testnevelőtanárok, orvosok voltak, akik a mai napig hatással vannak a gyógytestnevelő társadalomra és példával szolgálnak. Az olvasó nem is gondolná, hogy milyen sok közös vonás található a jelenkor problémái, s azok megoldásai, valamint a 110 évvel ezelőtti megoldandó feladatok között. A múltban történő kutatás bizonyítja, hogy a sikeres munkához szükséges a gyökerek megtalálása, s csak azok segítségével lehet megújulni. A reform és a jövő csak a régmúlt értékek megőrzésén keresztül lehet sikeres.

Kulcsszavak: gyógytestnevelés, szemlélet, egészség, gyógygimnasztika

Dr. Kóger Yvetta
óvodaigazgató – Székesfehérvári Gyöngyvirág Óvoda
yvetta.koger@gmail.com

Egy fotóinterjú (nő)történeti tanúságai

A huszadik század második felének óvodatörténeti forráskutatása során az írott anyagok mellett látótérbe kerültek a személyesen megélt közelmúlt szóbeli tanúságtételei. A visszaemlékezők elbeszéléseinek a múlt konstruálásában játszott szerepe és felhasználhatósága számos dilemmát vet fel a tudomány világában, ugyanakkor – a forráskritika alkalmazásával – értékes forrássá válhat a személyes emléktanyag, mely nem hívatott helyettesíteni a történeti kutatások „hagyományos” forrásait, hanem kiegészíti azokat, másfajta szempontokat adva a megismeréshez (Varga, 2010). Olyan interjúalanyokat kerestünk, akiknek az ötvenes években indult óvónői pályafutásuk átívelt szinte a huszadik század második felének egészén. Az interjúalanyok életkorából adódóan esett a választás adatgyűjtő eljárásként egy nem mindennapi kvalitatív interjútípusra, a fotóinterjúra. A talált fotók és kölcsönkapott fényképek fotóesszéje óvodaépületekről, az „óvodahasználó” személyekről, illetve a pályakezdő óvónőként megélt óvodai múlt eseményeit megjelenítő felvételekből tevődik össze. Ezek a képek hivatottak az interjúalanyokat a múltbeli eseményekkel összekapcsolni. A kis mintaszám okán is a szóbeli elbeszélések információit az írott forrásokon nyugvó ismeretek kiegészítéséhez, pontosításához, értelmezéséhez használjuk fel (Kéri, 2001). A magyarországi óvodaügy országos történéseinek feltárása mellett e vizsgálatban a mikroszintű történések kerültek fókuszba, melyek nélkül ma már nem tekinthető teljesnek egyetlen kutatás sem. Elemzésünk során a képek orientálta „életútinterjúk” azon elemeit emeljük ki, melyek az egykori óvónői pályafutást, mint tipikus női tevékenységekört befolyásolták. Az óvodáztatás expanzióját részben a nők családon kívüli munkavállalása generálta, ugyanakkor a gyermeknevelés továbbra is nők feladata maradt, így az azt kiegészítő, olykor helyettesítő óvodai neveléshez való „asszisztálás” is elsősorban az anyák reszortja maradt.

Kulcsszavak: óvodatörténet, „életútinterjú”, óvoda és család, személyes emlékezet, mikrotörténet

Dr. Varga Andrea

egyetemi adjunktus – Nemzeti Közszerolgalati Egyetem Nemeskürty István
Tanárképző Kar

Varga.Andrea@uni-nke.hu

Témák, motívumok és nyelvhasználat Fésűs Éva gyermekverseiben

Előadásom az elsősorban meséiről, meseregényeiről és rádiós mesejátékairól ismert íróő, Fésűs Éva gyermekverseit és az óvodai nevelésben betöltött szerepüket mutatja be. Fésűs Éva munkássága mind a nőtörténet, mind a neveléstörténet, benne az óvodai nevelés figyelmére igényt tarthat. Jelentőségét az utókor is felismerte: olvasóterem, óvoda és általános iskola is viseli nevét, őrzi emlékét. Az íróő első versei 1959-től a Dörmögő Dömötör gyermekújságban jelentek meg. Kötetben A zselici rét alatt és A békakirály inge címmel lettek közkinccsé téve. A prezentáció az íróő gyerekverseinek az óvodai irodalmi nevelésben elfoglalt szerepét és a magyar gyerekköltészetben betöltött jelentőségét emeli ki: középpontba helyezve a költemények tematikus jellemzőit, motívumait, nyelvi-stilisztikai jellemzőit. Emellett kitér a versek érzelmi, erkölcsi és anyanyelvi neveléssel való kapcsolatára, valamint a szülőföldhöz való kötődés szerepére.

Kulcsszavak: gyermekköltészet, óvodai nevelés, irodalmi nevelés, anyanyelvi nevelés, Fésűs Éva

Kozári Krisztián

családsegítő – Répcementi Önkormányzati Társulás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudomány MA I. éves hallgató

kkozari@gmail.com

A gondoskodás etikája a nevelésben – női szerepek, érzelmi munka és reflektív pedagógiai kompetencia

A neveléstudomány és a nőtörténet találkozási pontján különösen termékeny vizsgálati területet kínál a gondoskodás mint pedagógiai és társadalmi-nemi kategória újraértelmezése. A pedagóguspályát a neveléstörténet során hagyományosan a női szerepekhez kapcsolták, ami egyfelől az empátia és az érzelmi elérhetőség felértékelődését, másfelől a gondoskodás szakmai láthatatlanságát eredményezte. A tanulmány célja, hogy feltárja, miként érthető a gondoskodás etikája (Noddings, 1984; Gilligan, 1982) tudatos, reflektált szakmai kompetenciaként, és hogyan illeszkedik a női pedagógusszerepek történeti konstrukciójába. Az elemzés elméleti és reflexív megközelítésben készült, támaszkodva a szerző családsegítői és terápiás tapasztalataira, valamint a nőnevelés és a női művelődés hazai kutatási eredményeire (Kéri, 2016). A nőtörténeti perspektíva rávilágít, hogy a gondoskodás társadalmi elvárásként a 19–20. század folyamán épült be a női pedagógusi identitásba, miközben intézményi szinten hosszú ideig nem kapott szakmai elismerést (Pukánszky, 2011). A tanulmány azt vizsgálja, miként válhat a gondoskodás a 21. századi nevelésben tudatos, fenntartható erőforrássá. A reflektív gondoskodás, az érzelmi tudatosság és az önismeret fejlesztése hozzájárulhat a pedagógusi identitás megerősítéséhez és a kiégés megelőzéséhez (Hochschild, 1983; Varga, 2020). A nőtörténeti megközelítés így nem pusztán háttérként szolgál, hanem új értelmezési keretet ad a nevelés női tapasztalatainak tudományos feldolgozásához. Az előadás célja, hogy e történeti és pedagógiai nézőpont összekapcsolásával a gondoskodás etikáját a neveléstudományi diskurzus középpontjába emelje.

Kulcsszavak: gondoskodás etikája; női pedagógusok; érzelmi munka; reflektív pedagógia; nőtörténet

Somogyi Anett

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

somogyi.anett@uni-sopron.hu

Rajzoló gyermekek megjelenítése Az Én Ujságom című folyóiratban

A rajzpedagógia változásai egyfajta lenyomatai az éppen aktuális kor uralkodó nézeteinek és filozófiájának, hiszen minden oktatási megközelítés magán viseli az adott korszak szellemi jegyeit. A rajztanítás tartalma és módszerei a 19-20. században egyfajta evolúción mentek keresztül, szerepet kapott az „ügyes kéz”, a másolás és utánzás, a látvány helyes értelmezése és visszaadása és a szabad önkifejezés is. A rajzpedagógia nem volt elszigetelt terület soha, hanem mindig is a társadalmi és kulturális változásoknak a szerves részeként működött. A dualizmus idején a pedagógiai sajtó virágkorát élte, számos szaklap jelent meg akkoriban, amelyek teret adtak az új tanítási módszerek és reformelképzelések megvitatásának. Ezzel párhuzamosan fejlődtek a gyermeklapok is, amelyek a szórakoztatás mellett komoly nevelési és pedagógiai célt is szem előtt tartottak, emellett fontos dokumentumként szolgálnak ma is a korszak gyermekképeinek és gyermekfelfogásának rekonstrukciójához. A kutatás központi kérdése a kisgyermekkorai rajzhoz tartozó képi és írott tartalmak bemutatása, azok megjelenítésének, jellemzőinek és változásának feltárása a dualizmus korában. Elsődleges forrásanyagként a 19. század végén alapított népszerű, magyar gyermeklap, Az Én Ujságom 1890-1918 között megjelent lapszámainak a képanyagát használtuk fel. Elsősorban a rajzoló gyermek megjelenítéseit kerestük különféle illusztrációkon keresztül, azonban a széles körű rátekintés érdekében a vizsgálat kitért még a képek és szövegek kapcsolatára is, ezenkívül minden olyan írott és képi tartalmat is fókuszba emelt, amelyek releváns információval szolgáltak a gyermekkorai rajzra és a festészetre vonatkozóan. Ide tartoztak a gyermekek rajzos tevékenységét támogatni kívánó, tanító jellegű képes gyakorlatok; de azok a történetek, mesék, versek is, amelyek az adott tématerülettel kapcsolatosak. Izgalmas nézőpontból, A szerkesztő bácsi postája rovat közvetlen hangvétellű üzenetein keresztül kaphattunk képet a gyermekek által készített és beküldött rajzok témáiról, melyeket szintén a vizsgálat részévé tettünk. Kutatásunk alapkérdése volt, hogy milyen jelentéstartalmak, attitűdök, elvárások kapcsolódtak a korabeli gyermeki rajz témájához. Milyen cél és szándék mentén készültek a rajzoló gyermek ábrázolásai és az ehhez kapcsolódó további képi és írott tartalmak? Mennyire tükröződnek a századforduló modern, pedagógiai törekvései a vizsgált anyagokban? Valós vagy idealisztikus képet festenek a vizsgálatba beemelt tartalmak? Jelen vizsgálatunk egy átfogó szemléletű kutatás részét képezi, amely a kisgyermekkorai rajztanítás történetét állítja a középpontba, fókusz előtt tartva azt is, hogy a feltárt összefüggések és folyamatok mélyebb megértése során keletkező tudás adaptálható legyen a mai gyakorlatba is.

Kulcsszavak: kisgyermekkorai rajz, sajtókutatás, Az Én Ujságom, dualizmus kora, gyermekkor-történet

2. szekció: Neveléstörténet

Dr. habil. Somogyvári Lajos

intézetigazgató, dékánhelyettes, egyetemi docens – Pannon Egyetem
Humántudományi Kar Neveléstudományi Intézet

somogyvari.lajos@htk.uni-pannon.hu

Szocialista erkölcsi és állampolgári ismeretek: pedagógiai kísérlet 1958 és 1960 között

Előadásomban a Kádár-kor állampolgári nevelésének történetéből emelek ki egy szeletet, a még kialakulóban lévő hatalom kísérletét, mely utoljára megpróbálta még megvalósítani a tudatformális, ideológiai indoktrináció már elbukott projektjét. Az 1956-os forradalom egyik tanulsága volt, hogy a tanárok és diákok átnevelése még nem valósult meg, hiszen számosan részt vettek közülük a harcokban, forradalmi cselekményekben: a megszilárduló hatalom következtetése az volt, hogy fokozni kell a világnézeti offenzívát, meg kell győzni az ingadozókat. Ennek érdekében vezették be az 1958-1959 tanévben, 10 középiskolában, kísérleti, új tantárgyként a 'Szocialista erkölcsi és állampolgári ismeretek'-et. Elemzésemben bemutatom ennek előzményeit, az iskolareformot, aminek keretében próbálták az implementációt összekötni a politechnika (munkára nevelés) gondolkörével, illetve a szocialista erkölcs, embertípus és hazafiság definíciós kísérleteit. A forrásanyagot mindehhez az MSZMP KB Tudományos és Kulturális Bizottságának, a Politikai Bizottságnak és a Külügyminisztériumnak az iratanyaga, a korabeli cikkek, híradások és a tanításhoz szolgáltatott segédanyag adja. Tentatív hipotézisem szerint az ideológiai tudatformálás mindennapokat is uralni kívánó, utópikus céljaként utoljára fogalmazódott meg ilyen nagyszabású program, ami azonban túl sok mindent akart magába foglalni és nem volt világos a céltételezése az érintettek számára sem. A hatvanas évek elejére, közepére már egy pragmatikusabb, a létező szocializmus adottságait elfogadó szemlélet váltotta ezt fel, mely Hruscsov bukásával párhuzamosan is már nem a kommunizmust akarta a közeljövőben megvalósítani, hanem gyakorlatiasabb célokat tűzött ki maga elé. Így lett a világnézeti nevelés a tudatformálás helyett a hétköznapi hatalomnak megfelelő nyelvezet elsajátításának, a továbbtanuláshoz szükséges politikai szocializációnak a terepévé.

Kulcsszavak: állampolgári nevelés, erkölcsi ismeretek, szocialista erkölcs, szocialista hazafiság

Barta Róbert

matematika-fizika szakos tanár, mesterpedagógus, digitális pedagógiai munkaközösség-vezető – Soproni Széchenyi István Gimnázium

barta06@szig.sopron.hu

Egy innovatív kezdeményezés Sopronban

Előadásomban azt szeretném bemutatni, hogyan próbált és próbál meg egy állami gimnázium, a Soproni Széchenyi István Gimnázium, reagálni az évezredünk elejétől az életünk minden területén, így a tanulásban, az oktatási folyamatokban is tapasztalható, hihetetlenül gyors változásokra. Szeretném megismertetni a hallgatósággal egy, az állami iskolák körében egyedülálló innováció megszületésének és megvalósításának folyamatát időrendben, bemutatva a folyamat egyes elemeit. A Soproni Széchenyi István Gimnáziumban már évekkkel ezelőtt azt tapasztaltuk, hogy a diákjaink számára nem mindig kielégítő és gyakran nem is elég hatékonyak az általunk használt pedagógiai módszerek. Érzékeltek, hogy a frontális osztálymunka, a tanári előadás kizárólagossága, a régi, főként ismeretátadó, statikus tanítási mód idejét múlttá vált, a szorgosan jegyzetelő, a tanár által kiadott feladatokat (szinte kizárólag a tankönyvből szerzett információk alapján) megoldó, majd tudásáról dolgozatban vagy egyéni szóbeli feleletben számot adó diák nem élheti ki eléggé a kreativitását, kevés lehetősége van alkalmazni az iskola falain kívül megszerzett tudását, képességeit, kevésbé tanul meg másokkal együttműködni. Nem gondoltuk azt, hogy mindent, amit addig csináltunk, el kell vetni, de szükségét éreztük annak, hogy korszerű pedagógiai módszereket ismerjünk meg és alkalmazzunk, emiatt már 2018 végén új módszertani utakat kezdtünk keresni. Egy olyan osztály indításáról kezdtünk el akkor, 7 évvel ezelőtt közösen gondolkodni, amelynek tanulói és tanárai számára a csapatban gondolkodás, a projektmunka, a kooperáció, a közös célokért elvégzett munkáért vállalt felelősség, a nyitottság, a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kreativitás kiteljesítése természetes állapot. Olyan tizenéves diákokat láttunk ebben a vízióban, akik el tudják mondani a véleményüket, tudnak érvelni a saját igazuk mellett, ugyanakkor meg akarják és meg is tudják hallgatni mások véleményét, akik érdeklődőn, ugyanakkor kritikusan viszonyulnak a világ megismeréséhez. Olyan tanárokat láttunk mellettük, akik egy újfajta szerepkörbe helyezkedve, az eddigi „bölcse a pódiumon” szerep helyett kissé a háttérbe húzódnak, teret adva ezzel a diákok önálló és kooperatív módon szervezett tanulásának. Ezekhez a célokhoz a legkorszerűbb digitális eszközöket rendeltük hozzá, a digitális térbe helyeztük át a tanulási folyamatok egy részét, és elkezdtük beépíteni módszertani eszköztárunkba a digitális pedagógia elemeit. Előadásomban azt szeretném bemutatni, mi valósult meg ezekből az elképzelésekből, milyen eredményeket értünk el, hol tartunk most.

Kulcsszavak: pedagógiai innováció, 21. századi soft skillek, digitális pedagógia, proaktív tantestület

Dr. Frang Gizella
egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
frang.gizella@uni-sopron.hu

Az Én Ujságom 1926-os évfolyamának szerkesztési és pedagógiai jelentősége

A gyermekkor élményei, értékei meghatározóak a későbbi fejlődésben és a világ megismerésében. A nyelvi és gondolkodási képességek fejlődésének egyik fontos pillére a szülő és gyermek közösen töltött aktív ideje, amibe már mintegy 150 esztendővel ezelőtt az irodalom is beletartozott. A korabeli gyermekszemléletben a ma is érvényesnek tekintett értékek jelennek meg. Ennek a felismerésnek és a gyermekközpontú szemléletnek a jegyében a lapkiadók is meglátták a piaci lehetőséget. Ilyen, a kulturálódást, tanulást, az iskolán kívüli ismeretek megszerzését szolgáló Az Én Ujságom, a Wolfner Kiadó gyermeklapja, melyet Pósa Lajos szerkesztő 1889 decemberétől Benedek Elekkel közösen indított, majd haláláig egyedül szerkesztett, őt pedig Gaál Mózes követte. Bár a lap igazi kutatása és pedagógiát szolgáló feltárása az ezredfordulón megindult, s azóta számos szakirodalom született a lap különböző időszakát elemezve tartalmi, műfaji, képi és pedagógiaszemléleti aspektusból, mégsem találtam újságírói-szerkesztői szemmel készített komplex lapelemzést Az Én Ujságomról, s az 1926-os év megjelent számait sem vizsgálták. Pedagógiai jelentőségét kvantitatív médiahatás-vizsgálattal kívánom megmutatni, hogy a lap XXXVII. évfolyama milyen szerkesztési valamint tördelési elveket követett, miben jelentett újat a korábbi újságokhoz képest, miben volt korát meghaladó a benne közvetített erkölcsi, emberi értékek terén, milyen tevékenységekre ösztönözte a különböző korú olvasóit.

Kulcsszavak: gyermekirodalom, gyermeklapok, Pósa Lajos, Benedek Elek, Gaál Mózes, Az Én Ujságom - 1926, szerkesztés, médiahatás

Dr. Németh Dóra Katalin
egyetemi adjunktus – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
nemeth.dora.katalin@uni-sopron.hu

Schaul Katalin
napközis csoportvezető – Soproni Német Nemzetiségi Általános
Iskola/Deutsche Nationalitätenschule Ödenburg
schaul.katalin@gmail.com

**„A hallgatókat a politikai kérdések, időszerű témák általában érdeklik...”
Az óvónőképzős hallgatókkal szembeni ideológiai elvárások és a róluk
alkotott kép a hatvanas években**

A hatvanas évek szocialista társadalmában az óvónőképzés nem csupán szakmai képzést, hanem egyfajta ideológiai szocializációt is jelentett. Előadásomban a felsőfokú óvónőképző intézetek – különösen a soproni intézmény – hallgatóival szemben támasztott társadalmi és politikai elvárásokat vizsgálom, különös figyelemmel arra, hogyan jelentek meg ezek az elvárások a fenntartó- a Művelődésügyi Minisztérium- szintjén, illetve az intézmények belső nyilvánosságában. Milyen „mintapedagógust” kívántak nevelni az óvónőképzők? Milyen viselkedési normák, politikai attitűdök és személyiségjegyek számítottak kívánatosnak – és mit tekintettek problémásnak? Kutatásom során levéltári dokumentumokat, miniszteri jelentéseket, gyakorlatvezetői értékeléseket, valamint korabeli sajtó- és pártiratokat elemzek. Az elvárások nemcsak a szakmai alkalmasságra, hanem a politikai és morális példamutatásra is kiterjedtek. A dokumentumok tanúsága szerint azonban a hallgatók érdeklődése és attitűdjei sokkal árnyaltabb képet mutattak. A kutatási eredmények rávilágítanak arra a feszültségre, amely az ideológiai elvárások és a fiatal nők valóságos érdeklődési köre, társadalmi beágyazottsága között húzódott. A hallgatók képe így kettős: egyrészt a „dolgozó nő és nevelő” szocialista eszménye testesült meg bennük, másrészt gyakran tekintették őket „nehezen formálható”, „túl önálló” vagy épp „közömbös” fiataloknak. Az előadás célja e kettősség és az azt működtető pedagógiai, ideológiai és nemi szerepelvárások feltárása. A kutatás hozzájárul ahhoz, hogy jobban megértsük a női pedagógusképzés sajátos dinamikáját a Kádár-korszak társadalmi-kulturális kontextusában.

Kulcsszavak: óvónőképzés, szocialista nevelés, női identitás, ideológiai elvárások

Vódlí Zsolt István
oktató – Soproni SZC FÁY
vodli.zsolt@gmail.com

Az on-site oktatás szerepe a holokauszt középiskolai tanításában – egy nemzetközi komparatív kutatás eredményei (2025)

A 2025-ben megvalósított nemzetközi kutatás célja annak feltárása volt, hogy milyen helyet foglal el az on-site oktatás a holokauszt középiskolai tanításában, és hogyan viszonyulnak ehhez a tanárok Magyarországon, Horvátországban és Szerbiában. A vizsgálat két előzményre épült: egyrészt a 2022-ben végzett magyarországi pilot kutatásra, másrészt Anders Lange svédországi, nemzetközi szinten is irányadó kutatására, amely a holokauszt oktatását a történelmi empátia, az identitásképzés és a társadalmi felelősség szempontjából értelmezte. A kutatás 'mixed methods' megközelítést alkalmazott, ötvözve a kérdőíves adatfelvételt és a civil szervezetek vezetőivel készített kvalitatív interjúkat. A kvalitatív eredmények megerősítették, hogy az on-site oktatás nem csupán ismeretátadás, hanem érzelmi és morális tanulási folyamat, amely az empátia, a kritikai gondolkodás és az aktív állampolgárság fejlesztését szolgálja. A vizsgáltba bevont civil szervezetek – mint a Haver, a Centropa, a Zachor, a Documenta, HERMES és a Shoah Lab – kulcsszerepet töltenek be abban, hogy a tanárok támogatást kapjanak az élménypedagógiai módszerek alkalmazásához. Az eredmények ugyanakkor rámutattak a „pozitív attitűd – korlátozott gyakorlat” ellentmondására: a tanárok nyitottak, de a megvalósítást az idő, forrás- és intézményi korlátok gátolják. A kutatás következtetése szerint az on-site tanulás a holokausztoktatás egyik leghatékonyabb, mégis rendszerszinten alulhasznált módszere, amelynek szélesebb körű elterjedéséhez a tanártovábbképzések, az intézményi támogatás és a civil–állami együttműködés erősítése szükséges.

Kulcsszavak: on-site oktatás, holokausztoktatás, tanári attitűdök, nemzetközi összehasonlító kutatás, emlékezetpedagógia

Dr. Verebélyi Gabriella

egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

verebelyi.gabriella@uni-sopron.hu

Erőforrás-alapú megközelítés a pedagógusképzésben: a mentális jóllét és a kiégés megelőzésének lehetőségei

A pedagóguspálya az egyik legnagyobb pszichés megterheléssel járó hivatás, amely fokozottan ki van téve a kiégés és a mentális egészség romlása kockázatának. A jelen kutatás célja a pedagógushallgatók mentális jóllétének és kiégési szintjének feltérképezése, valamint azoknak az egyéni és szociális erőforrásoknak az azonosítása, amelyek szerepet játszhatnak a megküzdésben és a szakmai felkészülésben. A vizsgálat 450 fős pedagógushallgatói mintán valósult meg, különböző képzési szintekről és évfolyamokról bevont résztvevőkkel. A kutatás során standardizált, pszichometriailag validált mérőeszközöket alkalmaztunk a kiégés szintjének, illetve a mentális egészség dimenzióinak feltárására. Emellett nyílt kérdéseket tartalmazó önbeszámoló kérdőívet használtunk annak vizsgálatára, hogy a hallgatók milyen személyes, társas és környezeti erőforrásokra támaszkodnak tanulmányaik és jövőbeli szakmai céljaik elérésében. Az előzetes eredmények alapján a hallgatók jelentős része már a képzés során tapasztal a kiégésre jellemző tüneteket, különösen az érzelmi kimerülés és a teljesítménycsökkenés területén. Ugyanakkor azok a hallgatók, akik magasabb szintű szociális támogatást, pozitív megküzdési stratégiákat és önreflexív attitűdöt jeleztek, alacsonyabb kiégési mutatókat és jobb mentális egészségi állapotot mutattak. A vizsgálat rövid távú célja a pedagógushallgatók pszichés állapotának aktuális feltérképezése, míg hosszú távon olyan fejlesztőprogram kidolgozása a cél, amely a szociális és érzelmi kompetenciák erősítésén keresztül támogatja a jövő pedagógusait a munkahelyi kihívásokkal való eredményes megküzdésben. A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a tanárképzés mentálhigiénés szemléletének erősítéséhez, valamint olyan preventív beavatkozások megalapozásához, amelyek a kiégés megelőzését és a szakmai jóllét hosszú távú fenntartását szolgálják.

Kulcsszavak: kiégés, mentális egészség, erőforrások, szociális kompetenciák, tanárképzés, prevenció

Dr. Kállai Gabriella

egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

kallai.gabriella@uni-sopron.hu

Gyógypedagógus hallgatók pedagógiai nézeteinek feltárása

Ma már a pedagógusképzés része a hallgatók nézeteinek megismerése, feltárása annak érdekében, hogy a képzés során összhangba lehessen hozni azokat a korszerű pedagógiai ismeretekkel. A képzésbe belépő hallgatók laikusnak tekinthető nézeti szubjektív meggyőződések mentén jönnek létre, és legfontosabb célunk ezek feltárásával, hogy a képzés során felsőoktatásban dolgozó oktatóként összehangoljuk (esetenként ütköztessük) a korszerű pedagógiai ismeretekkel (Trentinné Benkő, 2016). A hazai és nemzetközi pedagógiai kutatások többféle módszert is használ ezek feltárására, a hagyományos kérdőíves vagy interjú technikák mellett más, innovatívabb eljárásokat is. Mivel a laikus nézetek általában nem tudatosak, hanem képekben vagy élményekben rögzülnek, ezért kvalitatív technikákkal jól vizsgálhatók. A képzésbe belépő gyógypedagógus hallgatók vizsgálatához metaforarácsot (Vámos, 2001) használtam (N=53). A válaszadók tíz általános kategóriát tartalmazó táblázatot töltöttek ki (első asszociációk) indoklással együtt. A metaforák és magyarázataik mentén egyéni nézetrendszerek is kibontakoznak, de a kapott válaszok összesítése is lehetőséget ad a közös feldolgozásra. A nappali és levelező képzésben tanuló hallgatók metaforái és magyarázatai sok hasonlóságot mutatnak: elsősorban a jószándékú, megbízható segítségnyújtást, támaszt és védelmezést emelik ki, de emellett megjelenik a sokszínűség gondolata is, többféle értelmezésben. Sokszor szereplő elem a tündér vagy varázsló figurája, az értelmezésekben viszont a varázslat kevésbé jelenik meg, viszont kiemelt szerepet kap a szakmai kompetencia. Az előadás részletesebben mutatja be a metaforarácsok által nyújtott képeket a hallgatói nézetekről, valamint az eszköz képzésben való felhasználási lehetőségeiről.

Kulcsszavak: gyógypedagógus, hallgató, pedagógiai nézetek, metaforarács, felsőoktatás

Egész Tamás
igazgatóhelyettes – Soproni Széchenyi István Gimnázium
egeszt@gmail.com

A múlt megértése digitális eszközökkel: tanulói érintettség és MI a történelemoktatásban

A kutatás az 1922-es soproni nemzetgyűlési választások pedagógiai újraértelmezésére vállalkozik. A korabeli sajtóban kibontakozó konfliktus, amelyben a város magyar és német polgársága eltérő politikai identitások mentén polarizálódott, kiválóan alkalmas annak vizsgálatára, miként közvetíthetők a társadalmi előítéletek, az identitás és a tolerancia kérdései a történelemórán. A történeti háttér így nem önmagáért van jelen, hanem mint tanulási szituáció, mint a történeti és kritikai gondolkodás fejlesztését támogató valós kontextus jelenik meg. A projekt módszer alkalmazásával egy 12. évfolyamos osztály tanulói saját kutatásokat végeztek, forrásokat elemeztek és digitális produktumokat (egy fiktív korabeli napilap különböző rovatai, és cikkei) készítettek. A folyamatban a mesterséges intelligencia tanulástámogató eszközként volt jelen: segítette a forráselemzést, a vizualizációt és a szövegalkotást. A diákok visszajelzései alapján a technológia növelte a motivációt, az önálló gondolkodást és a történelmi empátiát, miközben tudatosította a mesterséges intelligencia határait és a kritikus forráskezelés szükségességét. A kutatás következtetése, hogy a helytörténeti alapú, MI-vel kísért projekt módszer alkalmas az érintettség és a digitális eszközökhöz, alkalmazásokhoz való tudatos viszonyulás fejlesztésére. A digitális eszközök bevonása a történelemoktatásba nem csupán technológiai innováció, hanem egy új pedagógiai szemlélet is: segítségükkel a tanár szerepe átalakulhat, a tanulás pedig a közös felfedezés és közös gondolkodás folyamatává válhat.

Kulcsszavak: projekt módszer, mesterséges intelligencia az oktatásban, történelemdidaktika, érintettség, digitális pedagógia

Dr. Pásztor Enikő Judit

egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

pasztor.eniko@uni-sopron.hu

Talabér Ferencné pedagógiai öröksége a német nemzetiségi óvodai nevelésben

A magyarországi német nemzetiségi óvodai nevelés története szorosan összefonódik a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karával és annak jogelőd intézményeivel, amelyek a 20. században a hazai óvodapedagógiai megújulás egyik meghatározó műhelyeként működtek. A nemzetiségi nevelés elméleti és gyakorlati fejlesztésében kiemelkedő szerepet játszott Talabér Ferencné, akinek német nemzetiségi óvodai programja – Játék a szóval, játék a nyelvvel – újszerű szemléletével és módszertani gazdagságával országos elismertséget vívott ki. Az előadás célja, hogy történeti és pedagógiai megközelítésben mutassa be a magyarországi német nemzetiségi óvodai nevelés fejlődési ívét, különös tekintettel a soproni képző intézmény szerepére, valamint feltárja Talabér Ferencné szakmai örökségének máig ható elemeit. A bemutatott kutatás a szerző személyes és szakmai kötődésére is épít, hiszen a rendszerváltás idején maga is tanítványa lehetett az említett oktatónak, így a történeti elemzést személyes emlékezés és pedagógiai reflexió is gazdagítja. Az előadás alapját képezik a szerző által 2018-ban készített interjú, továbbá Talabér Ferencné publikációinak, valamint a róla szóló írások tartalomelemzése. Az elemzés rávilágít arra, miként vált a Játék a szóval, játék a nyelvvel program a német nemzetiségi óvodai nevelés meghatározó szakmai alapidokumentumává, s hogyan járult hozzá a nemzetiségi identitás megerősítéséhez a korai nyelvi nevelés és a játék integrációján keresztül. Az előadás egyben tisztelgés is egy olyan pedagógus előtt, akinek munkássága hidat teremtett a hagyomány és a modern óvodai nevelés között, és akinek szemlélete a mai német nemzetiségi óvodapedagógus-képzésben is élő inspirációként van jelen.

Kulcsszavak: német nemzetiségi óvodai nevelés, német az óvodában, Talabér Ferencné, Játék a szóval, játék a nyelvvel, soproni óvóképzés

Dr. Patyi Gábor

főigazgató, egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

patyi.gabor@uni-sopron.hu

Az óvóképzés, az óvó- és tanítóképzés egyesítésének kérdésköre az első egyetemes tanítógyűlésen

Az első egyetemes tanítógyűlés hazánkban 1848. július 20–24. között zajlott le. A magyarországi pedagógusok első jelentős megmozdulása volt, képviseltették magukat az összes felekezet és iskolatípus pedagógusai, és az ott megfogalmazott javaslatok évtizedekre irányt mutattak az oktatásügyi reformoknak (Orosz, 1971; Zibolen, 1967; Kelemen, 2008). Kiemelt figyelmet kapott a tanácskozáson az óvodaügy (Vág, 1979; Sztrinkóné, 2009). A kongresszus elnökévé Ney Ferencet, a kisdédóvóképző igazgatóját választották, a négy szakosztály közül az egyik a „Kisdédóvási, elemi és mindkettőnek képezdei szakosztálya” volt. A kisdédóvás ügyén belül a tanácskozás során figyelmet kaptak az óvóképzés és az óvó és tanítóképzés egyesítésének problémakörei is.

Már a kongresszus kezdetén kiosztott „Javaslati irányeszmékben” 12. és 13. pontok alatt olvashatjuk az alábbi kívánalmakat: „Minden elemi tanoda kapcsoltassék össze kisdédóvodával és viszont. A tanítói képezdek egyszersmind kisdédóvói képezdek is legyenek” (Orosz, 1971: 82). A szakosztály kisdédóvási al-szakosztálya „A kisdédóvási nevelés fő vonalai” címen az óvodaügy megreformálandó kérdésköreiről részletes javaslatot készített. A 3. fejezetben részletes, több pontból álló tervezetet olvashatunk az óvóképzés megújításáról. A tanulmányi idő 2 évre emelésén túl a tervezet talán legfontosabb törekvése az óvó- és tanítóképzés egyesítése volt: „Az ovónevelők úgy képeztessenek, hogy egyszersmind elemi tanítók is lehessenek és viszont” (Tavasi, 1848: 13).

Előadásunkban a kongresszus sajtóban publikált eredeti dokumentumai alapján egyrészt elemezzük az óvóképzésre, különösen az óvó- és tanítóképzés egyesítésére vonatkozó javaslatokat, másrészt pedig áttekintjük, hogy azok mikor realizálódtak, hogyan befolyásolták az óvóképzés későbbi reformjait. A kutatás alapvetően a dokumentumelemzés módszerére támaszkodik.

Kulcsszavak: tanítógyűlés, óvodaügy, óvóképzés, tanítóképzés, egyesítés

3. szekció: Interkulturális pedagógia

Prof. Dr. Irina Golubeva

Professzor, tanszékvezető – University of Maryland Baltimore County
Department of Modern Languages, Linguistics and Intercultural Communication
golubeva@umbc.edu

Tanárok Európai Egyesületének elnöke

tee.aede.hungary@gmail.com

Defining Culture: Insights from Student Perspectives

While culture is a key concept in disciplines such as Anthropology, Cultural Studies, Intercultural Communication, Linguistics, and Sociology, there is still no single, universally agreed-upon definition. Scholars often refer to classic texts like Kroeber and Kluckhohn (1952), yet many of these definitions are rooted more in common-sense understandings rather than in scientific rigor. This presentation examines how undergraduate students internalize and interpret the meaning of culture. The study is based on responses from 263 students enrolled in an Intercultural Communication course at a minority-serving university in the United States. Through their open-ended definitions, I explore how students conceptualize culture in practical, lived terms. And, using NVivo software and discourse analysis, I identify recurring themes in how students associate culture with identity and communication.

Students tend to connect language to culture, viewing it as a tool for expressing identity and maintaining social bonds. Everyday practices also emerge as strong symbols of tradition, belonging, and shared experience. As one student described, culture is “the way people speak and eat together,” a simple yet powerful expression of culture’s inherently social nature. Instead of adhering to fixed definitions, students often describe culture as something personal, shaped by individual context, lived experience, and unique perspective. These findings raise important philosophical questions: Is there a single, universal definition of culture? Or might it be more meaningful to recognize and accept its inherently subjective nature? By centering students’ voices and lived experiences, this research challenges traditional definitions and contributes a new perspective to the ongoing dialogue in intercultural communication about what culture really is and how we talk about it.

Keywords: culture definition, undergraduate students, thematic analysis, NVivo

Dr. Baranyiné dr. habil. Kóczy Judit
egyetemi docens – Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi
Kar
baranyine.judit@mftk.uni-pannon.hu

Barcsák Júlia
pszichológus – Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat, Kecskemét
barcsakjulia@gmail.com

Dr. Zajdó Krisztina
egyetemi docens – Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar
zajdo.krisztina@sze.hu

Beyond words: Conceptualizing childbirth pain in a cultural linguistics context

Conceptualization is a foundational aspect of phenomenon-driven research, emphasizing the capture, documentation, and theorization of observed phenomena to advance knowledge (Schwarz & Stensaker, 2016). In cultural linguistics, the goal is to systematically investigate how language mediates and shapes human conceptualizations of the world (Sharifian, 2011), particularly within specific linguistic and cultural contexts that respond to sociocultural change (Baranyiné Kóczy et al., 2024). This interdisciplinary approach recognizes that concepts—the fundamental building blocks of human thought—are not merely abstract entities but are deeply intertwined with linguistic structures and multimodal experiences, including sensorimotor engagement and metaphorical expression (Johnson et al., 2023). This perspective is especially salient when examining complex subjective experiences such as pain, where language serves as the primary conduit for communication and interpretation (Strong et al., 2009).

This study explores how women who have given birth conceptualize and express pain, identifying key factors associated with their experiences. Semi-structured interviews were conducted with nine Hungarian women, focusing on their subjective perceptions and linguistic descriptions of pain during pregnancy and childbirth. The analysis considers cultural nuances that may shape both the understanding and communication of pain (Navarro-Prado et al., 2022). Additionally, the research investigates how broader cultural frameworks—including societal expectations and traditional beliefs about childbirth—influence the vocabulary and narratives these women employ to articulate their experiences. This approach enabled an in-depth analysis of how individual narratives intersect with broader cultural understandings of pain, revealing the intricate relationship between language, culture, and lived experience (Hansen, 2018). By illuminating the ways in which pain is conceptualized and communicated, this study offers new insights for interdisciplinary pain research and underscores the importance of cultural sensitivity in concept formation.

Keywords: qualitative research, cultural linguistics, birth experience, pain, Hungary

Schrenk Veronika
PhD hallgató – Pannon Egyetem
veronika.schrenk@gmail.com

Between Languages and Cultures: Bilingual Conceptualisations of WOMAN

This study investigates how late bilingual speakers conceptualise WOMAN across linguistic and cultural contexts, focusing on the dynamic interaction between language, cognition, and sociocultural experience. It aims to explore how bilingualism shapes the mental representations associated with gendered concepts, based on frameworks from cognitive and cultural linguistics, particularly Conceptual Metaphor Theory (Lakoff & Johnson, 1980) and the notion of culturally grounded conceptualisation (Sharifian, 2011). Within this perspective, conceptualisations are seen not as universal mental structures but as culturally embedded, experience-based patterns of thought that bilinguals may activate differently depending on linguistic context. Data were collected through a comprehensive elicitation test designed for late bilingual participants and administered both in English and in Hungarian. The instrument included word association, free listing, metaphor and proverb recall, evaluative rating scales, sentence completion, and image-based description tasks. The structure of the test was developed with reference to previous comparative research on bilingual conceptualisation (e.g., Marceta, 2021), and adapted to reveal both implicit and explicit representations of WOMAN and related social roles (mother, daughter, wife, sister). Preliminary analyses show notable cross-linguistic variation in emotional intensity, agency, and moral framing, indicating that bilinguals often navigate between distinct cultural models of femininity. Conceptual metaphors and evaluative associations vary according to the language of activation and the participant's sociocultural background, showing systematic differences in perceived independence, warmth, and social value. The findings contribute to ongoing discussions about the interaction between linguistic relativity and cultural embodiment in shaping gendered worldviews. By examining bilingual conceptualisations of WOMAN, this study highlights how language is interconnected with worldview systems, which are grounded in cultural contexts.

Keywords: bilinguals, conceptualization, culture, metaphor, woman

Kissné dr. Zsámboki Réka
egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

Drones in Education from the Perspective of the History of STEM Education

The present study's purpose is to examine how the integration of drones into contemporary classrooms reflects the historical trajectory of STEM education, from its early emphasis on scientific and technological problem-solving to its current focus on interdisciplinary, hands-on learning experiences. Drones are today's version of that tradition: a convergence of science, engineering, technology, mathematics, and creative arts, offering learners hands-on, interdisciplinary projects that echo the original ideals of STEAM while addressing modern challenges (Muraina et al., 2023; Bai, 2021). The conceptual understanding of STEAM education has been shaped significantly by various research studies. Rodrigues-Silva and Alsina conducted a narrative review that elucidated the historical context of STEAM education, addressing its implementation across educational contexts (Rodrigues-Silva & Alsina, 2023). Similarly, Zhang et al. (2019) note that the adoption of STEAM education has spread from primary education into preschool contexts internationally, emphasizing its positive effects on creativity and problem-solving skills in young learners. Moreover, the literature reveals various educational practices that have emerged alongside STEAM education. Project-based and inquiry-based learning methods, which are integral to the STEAM framework, have been widely adopted across different educational levels (Budarina et al., 2022). The implementation of such methodologies aims to cultivate essential skills such as critical thinking and collaborative problem-solving (Ismiati, 2024). Furthermore, research by Anisimova et al. emphasizes how STEAM activities enhance both critical and creative thinking through collaborative classroom environments (Anisimova et al., 2020). In conclusion, the history of STEAM education reflects an evolving landscape that is increasingly recognized for its interdisciplinary nature and its capacity to equip students with vital 21st-century skills, making education more relevant and effective in addressing complex real-world problems.

Keywords: historical context, STEAM education, drones, 21st-century skills, real-world problems

This abstract was made in frame of the project TKP2021-NVA-13, which has been implemented with the support provided by the Ministry of Culture and Innovation of Hungary from the National Research, Development and Innovation Fund, financed under the TKP2021-NVA funding scheme.

Csiha Tünde Noémi

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

csiha.tunde@uni-sopron.hu

„From Passive Observers into Active Researchers” - The Role of Drones in Education from the Perspective of International Students

This exploratory study involved individual interviews with 13 international university students currently studying in Hungary, focusing on the potential role of drones in education. The research employed an inductive, interview-based qualitative methodology. Among the questions posed was how participants envisioned the integration of drones into educational settings—specifically, for which age groups and within what types of learning activities. The majority of participants identified project-based learning as the most suitable framework for the use of drones. Almost all respondents considered the use of drones feasible and beneficial at the secondary school level (ages 12–18), with several also suggesting applications in higher education. In response to questions about the types of skills that drone use might develop in educational contexts, most participants highlighted cognitive, social, and technological skills. Regarding social skills in particular, several students emphasized that working with drones often requires collaboration, thereby fostering teamwork and enhancing intra-group cooperation. In the course of the interviews, a wide range of individual responses were collected, several of which will be presented during the talk. The research explored how students perceive the impact of drone use on their interaction with their environment and on conducting research, whether they can envision drones being integrated not only into STEM education but also into the humanities, arts, and social sciences, what educational challenges drone use might address, and how drones could contribute to making teaching and learning more engaging. Based on the individual responses, it can be concluded that the university students interviewed view drones as trendy and innovative tools. All participants emphasized the motivational potential of drones and highlighted their role in bridging theoretical knowledge with practical application. They also suggested ways drones could be used beyond STEM fields, including in areas such as language learning. One of the most compelling responses regarding the use of drones in education was: “They can transform students from passive observers into active researchers.” According to the findings, the international students interviewed would incorporate drones into their educational activities as instructors, if given the opportunity. Several participants also identified specific subject areas in which they believed drone use would be particularly beneficial. The research in its entirety, the questions posed, and the key findings will be presented during the lecture.

Key words: drones, education, student-motivation, cognitive skills, real-word connection, interactive learning

Dr. Lévai Ruth Karin

egyetemi adjunktus – Miskolci Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar

ruthkarinlevai@gmail.com

Elements of Modernism in Annette von Droste-Hülshoff's *The Spiritual Year*

In 1925, T.S. Eliot, in his poem „The Hollow Men,” describes the „Shadow” which falls upon every human endeavor, thus ultimately impeding it. This is in accordance with the relative status of the human, which Michael Bell, in his essay „The Metaphysics of Modernism,” identifies as being one of the chief characteristics of modernism. Nearly seventy-four years earlier, in 1851, the German poet Annette von Droste-Hülshoff similarly portrays human limitations in her poem „On New Year's Day”, part of the cycle *The Spiritual Year*, writing that the human heart cannot „force everything” and that things „remain unfortunately as before, and the directed paths continue”. This paper will explore ideas, images and concepts of modernism already present in Droste's *The Spiritual Year*, particularly in the poems „On New Year's Day”, „On Epiphany”, „On Pentecost”, „Pentecost Monday” and „On the first Sunday after Pentecost”, comparing them with similar ideas, images and concepts in the poetry of William Butler Yeats and T.S. Eliot.

Keywords: Droste, Yeats, Eliot, Modernism, poetry

Révészné Pálfi Krisztina

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

palfi.krisztina@uni-sopron.hu

Révész József

egyetemi tanársegéd – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

josefrevesz@gmail.com

Kinderbetreuung, Kindermädchen und familiäre Beziehungen aus der Perspektive eines Ego-Dokuments aus dem 19. Jahrhundert

Die Kindheit ist eine wichtige und einzigartige Phase im Leben eines Menschen. Gleichzeitig sahen die Eltern früher ihre Kinder unterschiedlich. Unabhängig davon, welche Haltung in den verschiedenen historischen Epochen gegenüber Kindern vertreten wurde, hatte der Adel andere Werte, da die Frage der Nachfolge, die Weitergabe von Vermögen und Macht wichtige Aspekte waren, ganz zu schweigen davon, wie erfolgreich die neue Generation später ihren Platz in der besonderen Welt der Aristokratie einnehmen konnte. Die Adelsfamilien waren durch ihren materiellen Reichtum, ihr gesellschaftliches Ansehen, ihre Bildung und ihr Beziehungsnetz wichtige Gestalter der europäischen Geschichte. Die neue Generation erhielt bereits nach ihrer Geburt große Aufmerksamkeit und eine sorgfältige Erziehung. Unter den ungarischen Adelsfamilien stach die Familie Festetics hinsichtlich ihrer Bildung, ihrer sozialen Rolle und ihres Vermögens hervor. Ihr Schloss in Keszthely blieb vollständig erhalten, und seine Bibliothek zeugt von ihrem weiten Horizont. Die etwa 500 Bände dieser Sammlung befassen sich mit Pädagogik und Kindererziehung. Die wichtigste Quelle für unsere Untersuchung ist eines der herausragenden Dokumente dieser Sammlung, das von der Kinderfrau Katalin Stowasser in deutscher Sprache verfasste „Bäbys Tagebuch“, das die ersten beiden Lebensjahre von György Festetics IV. (1940-) in Keszthely dokumentiert und gleichzeitig eine authentische Beschreibung der Kindererziehung aus erster Hand darstellt. Das Tagebuch hält die täglichen Ereignisse fest, Pflege, Ernährung, Wachstum usw. Da die Kinderfrau rund um die Uhr mit dem Kind zusammen war, schrieb sie regelmäßig persönliche Notizen, anhand derer sich die Entwicklung, das Spiel und die Beziehung zu seiner Familie eines aristokratischen Kindes dieser Zeit auf einzigartige Weise rekonstruieren lassen. Eine sekundäre Quelle für die Forschung ist das Manuskript von Ferenc Tarr, das aus Berichten und Erinnerungen besteht, die zwischen 1984 und 1986 aufgezeichnet wurden. Es enthält Erinnerungen an das Leben und den Alltag der Familie und der Angestellten. In elf dieser Interviews werden das Kleinkind und seine Kinderfrau konkret erwähnt, was die Informationen im Tagebuch ergänzt.

Schlüsselwörter: Kleinkindererziehung, Säuglingspflege, Kinderbild, aristokratische Familie, Kindheitsgeschichte

Sohár Márta

Kisfaludy Sándor Gimnázium, Kollégium és AMI, Sümeg

óraadó tanár – Semmelweis Egyetem Szaknyelvi Intézet

sohar.marta@gmail.com

Hogyan tanítsuk a magyart idegen nyelvként? Magyar nyelvkönyvek és szerepük a tanítás-tanulás folyamatában napjainkban

Külföldi diák került az osztályba, alig vagy egyáltalán nem tud magyarul - mit csináljak? Van valamilyen nyelvkönyv? A szakirodalomban többször felmerült kérdésként, hogy kell-e az idegen nyelvek oktatásához egyáltalán könyv. Gyakran előfordul, hogy a tankönyv nem tudja bemutatni a viszonylag gyorsan változó valós helyzeteket, nem alkalmazható minden tanulócsoport esetében egyformán, sokszor ki kell egészíteni, elavultak az illusztrációk, a szókincs stb. Ahhoz azonban, hogy egy nyelvtanár minden tanulócsoportjának testre szabott anyagot állítson össze, nemcsak nagyon magas szakmai tudásra van szüksége, hanem megfelelő eszközökre, autentikus anyagokra, forrásokra, anyanyelvi segítőkre, időre. Előadásomban magyar nyelvkönyveket hasonlítok össze, kiemelve azok vizuális elemeinek funkcióit és a nyelvórákon való alkalmazásának lehetőségeit. Úgy is mondhatjuk, prezentációm egy útmutató kérdésekkel és problémákkal összekapcsolva, mely nemcsak a magyart idegen nyelvként tanító nyelvtanároknak ad módszertani ötleteket és segít a legmegfelelőbb nyelvkönyv kiválasztásában, hanem mindenkinek.

Kulcsszavak: magyar mint idegen nyelv, nyelvkönyv, szaknyelvtanítás, vizualitás és funkciói, modellalapú nyelvoktatás

Langerné dr. habil. Buchwald Judit

egyetemi docens – Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pedagógiai és Pszichológiai Intézet, Szombathely

buchwald.judit@ppk.elte.hu

Japán nyelv és kultúra kísérleti oktatása kisiskolás életkorban

A japán nyelv tanítása – bár hosszú ideig csak a felsőoktatásban – jelentős múltra és hagyományokra tekinthet vissza Magyarországon. A japán nyelvoktatás közoktatásbeli meghonosításában és terjedésében jelentős szerepet játszott a Zsolnai József által vezetett, az Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program kimunkálására irányuló akciókutatás keretében a japán nyelv és kultúra oktatásnak bevezetése a Törökbálinti Kísérleti Iskolában. A téma szakirodalmát áttekintve egyrészt megállapítható, hogy viszonylag kevés tudományos publikáció foglalkozik a japán nyelv és kultúra oktatására irányuló kísérlettel, másrészt az is látható, hogy ezen írárok szerzői többségében olyan japán nyelvet oktató tanárok, akik hosszabb vagy rövidebb ideig részt vettek a kísérletben. Jelen kutatás keretében a szakirodalomban már megjelent eredményeket, információkat szeretnénk kiegészíteni, árnyalni, valamint szintetizálni arra keresve a választ, hogy milyen megfontolások alapján került a kísérleti programba a japán nyelv és kultúra bevezetése, milyen volt a támogatottsága, milyen volt a fogadtatása, milyen problémákkal kellett megküzdeniük a kísérlet során, valamint, hogy a japán nyelv és kultúra oktatása az értékközvetítő és képességfejlesztő program részeként megjelent-e és elterjedt-e a programot adaptáló iskolák között. A kérdések megválaszolására egyrészt a korabeli sajtóban megjelent cikkeket vontuk be az elemzésbe, másrészt Zsolnai József írásait és a Zsolnai-archívum még feltáratlan dokumentumait vizsgáltuk. Az eredményeket röviden összegezve elmondható, hogy a japán nyelv és kultúra bevezetésének célja volt, hogy feltárják, hogy hogyan képesek az európai kultúrában felnövekvő tanulók elsajátítani egy távol-keleti kultúrát, annak nyelvét és írásrendszerét, valamint kommunikációs szokásvilágát. A program támogatottsága a Japán Nagykövetség részéről kiemelkedő volt: közös programokkal, taneszközökkel támogatták a japánul tanulókat. A kísérlet fogadtatása pozitív volt, kuriózumként számoltak be róla. A kísérlet során alapvetően a tanárhiánnyal és az életkorpedagógiailag megfelelő taneszközhíánnyal kellett megküzdeni, ezért bár az ÉKP-t számos iskolában bevezették, a japán nyelv oktatását nem.

Kulcsszavak: alternatív pedagógiák, iskolakísérlet, japán nyelvoktatás

Dr. Cseri Kinga

egyetemi docens – Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán és Társadalomtudományi Kar

cseri.kinga@sze.hu

Dr. Boldizsár Boglárka

egyetemi docens – Nemzeti Közszerolálati Egyetem Nemeskürty István
Tanárképző Kar

Boldizsar.Boglarka@uni-nke.hu

Exploring the Personality of Klára Kokas Through Her Life's Work: A Focus on Interpersonal Development

Our presentation aims to uncover the personality of Klára Kokas and highlight her significance as a teacher by examining her art education methods. Kokas's work embodies outstanding cultural value, both in Hungary and internationally. As one of the most influential figures in Hungarian creative music education, she developed a child-centered approach grounded in individual experience, intuition, and unconditional acceptance. Kokas approached every child—whether talented, timid, or disabled—with the same sensitivity and compassion. She firmly believed that creativity resides within everyone and that it is simply a matter of discovering the path that leads to it. Her encouraging attitude and deep psychological insight allowed her to create a safe yet liberating creative environment. Spontaneity, inner experiences, and bodily musicality were central to the sessions she led. Her personality inspired trust, enabling her to connect with the children and encourage participants to open up to themselves, each other, and the world. In our study, we asked Kokas facilitators to outline their own *ars poetica* based on quotes from Kokas's oeuvre. The findings showed that these facilitators emphasized a multifaceted approach to teaching and learning, the connections between musical inspiration and reception, and the distinctive characteristics of Kokas's pedagogy. Additionally, quotes by Kokas regarding the inner transformations of human existence and the desire to achieve inner balance emerged as particularly important themes.

Keywords: interpersonal development, musical inspirations, full attention, transcendental experiences

Dr. Sipos Judit

egyetemi docens – Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

sipos.judit@uni-sopron.hu

Die ersten, von Teréz Brunszvik unterstützten Kindergärten

Im 19. Jahrhundert konnten Aristokraten, die Besitzer von Schlössern, einen großen sozialen Einfluss auf ihre unmittelbare und weitere Umgebung ausüben. Sie beeinflussten Kultur, Sitten, Mode, Etikette und übernahmen Verantwortung für ihr Handeln. In der ungarischen Geschichte ist die Förderung der Bildung von Frauen und Kindern mit Gräfin Teréz Brunszvik (Belasics, 2021) verbunden, die, ihrer aristokratischen Herkunft würdig, ihr ganzes Leben lang für edle Ziele kämpfte. In diesem Artikel fassen wir die Umstände und die Geschichte der Eröffnung der ersten Kindergärten namens „kisdédóvók“ zusammen, die von Teréz Brunszvik unterstützt wurden. Der erste Kindergarten in Ungarn wurde am 1. Juni 1828 in Krisztinaváros, Buda, eröffnet. Diese wegweisende Einrichtung, die den Geist der Reformära widerspiegelte, war in erster Linie auf die Bildung armer Kinder ausgerichtet. Sie war nicht nur der erste Kindergarten in Ungarn, sondern in ganz Mitteleuropa, und es folgten mehrere weitere. Zu Lebzeiten der Gräfin Teréz Brunszvik wurden 88 weitere ähnliche Einrichtungen in der Region gegründet.

Schlüsselwörter: Teréz Brunszvik, die ersten Kindergärten, Pest-Buda, Besztercebánya (Banská Bystrica), Pozsony (Bratislava), Nagyszombat (Trnava)